

Ли Чао

Институт востоковедения и международных отношений
«Харьковский коллегиум»

МОДЕЛИ ПРОГНОЗИРОВАНИЯ ПОТРЕБЛЕНИЯ ЭЛЕКТРОЭНЕРГИИ В КНР НА ДОЛГОСРОЧНУЮ ПЕРСПЕКТИВУ

Резюме

В статье рассмотрены модели прогнозирования потребления электроэнергии в КНР. Приведены методы и подходы к прогнозированию потребления электроэнергии в долгосрочном прогнозировании. Охарактеризована схема модели электроёмкости экономики КНР. Показана схема модели электропотребления секторов экономики. Представленная схема модели регионального электропотребления.

Ключевые слова: прогнозирование потребление электроэнергии, долгосрочный период, модели, подходы и методы прогнозирования, комплекс моделей, Китайская Народная Республика, моделирование, сценарный подход.

Li Chao

Institute of Oriental Studies and International Relations
„Kharkiv Collegium”

MODELS OF FORECASTING OF ELECTRICITY CONSUMPTION IN CHINA FOR THE LONG TERM

Summary

The article describes the models predict electricity consumption in China. The methods and approaches to forecasting electricity consumption in long-term forecasting are defined. The scheme of the model of capacity of China's economy was characterized. There was proposed the model that shows the consumption of sectors of the economy. The scheme of the model of regional consumption was developed.

Key words: forecasting electricity consumption; the long term; model; approaches and methods of forecasting; Complex models; Chinese People's Republic; modeling; scenario approach.

УДК 331.56

Мангушев Д. В.

Соколова В. В.

Тимків Н. Я.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКСТРЕМАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена дослідженню сучасного стану та подальших перспектив розвитку екстремального туризму в Україні. Авторами була укладена повна класифікація екстремального туризму: були визначені основні його види та підвиди. Проаналізовано, які саме види екстремального туризму користуються популярністю на території України та розглянуто територіальне розповсюдження найбільш перспективних видів туристичних послуг в Україні. Виявлено низку певних проблем у сфері екстремального туризму та запропоновані шляхи їх вирішення.

Ключові слова: екстремальний туризм, водний туризм, гірський туризм, повітряний туризм, лижний туризм.

Постановка проблеми. На світовому ринку туристичних послуг екстремальний туризм вже давно користується великим попитом, не стала винятком і Україна. Порівняно з Європою, де екстремальний туризм став масовим в кінці 80-х рр. XX ст., для України ця тенденція – відносно нове явище, яке розвивається й набуло популярності не тільки серед професіоналів, а й серед простих туристів з початку XXI ст.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українськими вченими, які долучились до дослідження даної проблеми, стали: Я. Арін, В. Гуляєв, Ю. Дмитрієвський, А. Романов. У їх працях проаналізовано тенденції розвитку екстремального туризму окремо у різних країнах і України в цілому, що є важливим для запозичення іноземного досвіду.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У статті поданий аналіз сучасного

стану ринку туризму України з точки розу розвитку екстремальних видів туризму в різних областях країни та створення сприяючих умов для цього. Даються рекомендації щодо поліпшення стану екстремального туризму як важливої частини створення ВВП країни та забезпечення її конкурентоспроможності на міжнародному ринку послуг.

Метою статті є аналіз та дослідження тенденцій та перспектив розвитку екстремального туризму в сучасних економічних умовах в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для початку, визначимося з тлумаченням поняття «екстремальний туризм». Досі серед науковців не сформувалось єдиного визначення цього терміну. Для того, щоб виробити власне визначення, проведемо контент-аналіз, який наведений в таблиці 1.

Розглянувши наведені визначення, виробимо власне визначення, враховуючи всі особливості поняття, які були досліджені науковцями. Отже,

Контент аналіз визначення «екстремальний туризм»

Автор	Визначення
В. Абрамов	це різновид спортивного туризму, здійснення якого потребує спеціальних знань, навичок, техніки і екіпіровки, пов'язаний з укрій – граничними, фізично-психічними можливостями людського організму, в умовах чітко встановленого ризику, рівень допустимості якого визначається мінімальною ймовірністю заподіяння шкоди життю або здоров'ю туриста, в результаті чого людина отримує позитивний адреналін і незабутні враження [1]
В. Казаков	це різновид туризму, який передбачає відвідування різноманітних природних або техногенних об'єктів, які несуть певний ризик для здоров'я людини [2]
М. Кляп, Ф. Шандар	різновид туризму, який пов'язаний із певним ступенем ризику [3]
С. Фокін	види подорожей що значно перевищують нормативні вимоги класифікатора спортивних подорожей, а також форми діяльності з підвищеним ризиком, які здійснюються під час спортивних походів або спеціалізованих змагань [4]
В. Притков, А. Жердьов	вид туризму, який об'єднує всі подорожі, що пов'язані з активними способами пересування і відпочинку на природі та найвищим ризиком для життя [5]

Розроблено авторами

екстремальний туризм – це різновид пригодницького туризму, який передбачає відвідування природних або техногенних об'єктів, протягом якого відбувається мобілізація всіх внутрішніх резервів організму людини, як фізичних, так і психологічних за рахунок адреналіну за умови високого ступеня ризику.

У сучасних умовах високої конкуренції в туристському бізнесі в усьому світі кожна країна намагається знайти нові способи залучення все більшої кількості туристів. Одним з таких способів і стає відносно новий вид туризму, а саме екстремальний. Так, Міжнародна асоціація Adventure Travel Trade Association (АТТА) склала список кращих країн для екстремального туризму. Всього було розглянуто 192 країни. У ході дослідження враховувалися такі показники: політика сталого розвитку, безпека, інфраструктура туризму, природні ресурси, культурні ресурси, ресурси для екстремальних видів діяльності і вплив на здоров'я [6]. У результаті у ТОП кращих увійшли всього вісім країн (див. табл. 2).

Таблиця 2

Топ 8 країн для екстремального туризму

Країна	Види екстремального туризму
Словаччина	альпінізм, спелеотуризм, скелелазіння
Ізраїль	дайвінг, джип-сафарі, лижний спорт
Чехія	пішохідний, велосипедний, спелеотуризм
Естонія	пішохідний туризм, кемпінг
Словенія	альпінізм, спелеотуризм, скелелазіння
Чилі	пішохідний, джип-сафарі
Болгарія	дайвінг, водні лижи, віндсерфінг, альпінізм
Латвія	пішохідний

Джерело: побудовано авторами на основі [6]

Для того, щоб всебічно розглянути поняття екстремальний туризм, потрібно виділити основні його види та підвиди. Для цього нами була розроблена власна класифікація екстремального туризму. Головним критерієм систематизації стало місце проведення. У результаті було виділено 7 видів екстремального туризму: водний, гірський, лижний, пішохідний, велосипедний, повітряний та екзотичний (див. табл. 3).

Таким чином, приведена класифікація свідчить про те, що екстремальний туризм постійно розвивається і вдосконалюється, розвиваючи все нові види послуг для туристів. Особливо це стосується молодого покоління, якому вже недостатньо традиційних видів туризму, оскільки більшість з них прагне не спокійного комфортного відпочинку, а навпаки, активного та ризикового.

Так як екстремальний туризм можливий лише за наявності специфічних ресурсів – об'єктів природи або штучно створених людиною, які необхідно подолати, саме тому розвиток екстремального туризму потребує пошуку власних ресурсів, нових територій зі значним потенціалом. Тому розглянемо, які саме туристичні послуги розповсюджені на території України (див. табл. 4).

Розглянемо територіальне розповсюдження найбільш перспективних видів туристичних послуг в Україні.

Один з видів туризму, який останнім часом набуває популярності на території України – це повітряний. Найбільш розповсюдженими його видами є повітроплавання та стрибки з парашутом.

Для розвитку вільного туристичного повітроплавання в Україні є всі необхідні передумови, насамперед природні. Перспективними вважаються такі місця, як Карпати, міста Київ і Львов, які є красивими історичними місцями, Кам'янець-Подільський (з можливістю прольоту під мостом), Асканія-Нова тощо. На сьогодні в Україні є 20 повітряних куль (для порівняння: у Німеччині – 6 000, у Голландії – 400, у Росії – 370). Повітроплавання вважається витратним і коштовним заняттям, як і майже всі види екстремального туризму. Вартість однієї повітряної кулі у середньому 30 тис. дол. Собівартість двогодинного польоту на повітряній кулі в Україні становить приблизно 280 дол. за один політ.

Стрибки з парашутом так само, як і повітроплавання, перебуває на початковій стадії розвитку в Україні. На сьогодні в Україні існує всього 4 великих дрозони (місце для стрибків): «Чайка» і «Бородянка» (під Києвом), «Авіа-Союз» (Травневе, Дніпропетровська обл.), Северодонецьк Луганської області (для порівняння, на території Великобританії функціонує до 60 дрозон). Однак, дана послуга є дуже привабливою як для спортсменів, так і для аматорів (туристів) за рахунок конкурентної ціни в порівнянні із західноєвропейськими країнами [9].

Водний туризм в Україні завойовує все більшу популярність за рахунок все більшої кількості нових маршрутів, оскільки на території України є значний природний потенціал, розвинена мережа річок, озер та вихід до Чорного та Азовського морів. Для організації спокійних сплавів для новачків і сімейного відпочинку на природі підходять рівнинні ріки без крутих порогів і водоспадів (Десна, Дністер, Сіверський Донець, Псел, Ворскла); для більш активного сплаву підходить Південний Буг, що має нескладні водні пере-

Таблиця 3

Класифікація видів екстремального туризму

Види екстремального туризму	Підвиди	Характеристика
Водний	Дайвінг	підводне плавання зі спеціальним спорядженням, що забезпечує певний запас повітря.
	Водні лижі	пересування по поверхні води на спеціальній формі лижі на тросі – фалі, з'єднаному з катером або іншим плавальним засобом, що забезпечує поступальний рух
	Вейкбординг	являє собою комбінацію водяних лиж, сноуборда, скейта і поєднує елементи акробатики та стрибків
	Віндсерфінг	вид спорту, в основі якого лежить майстерність управління на водній поверхні легкою дошкою невеликого розміру з встановленим на ній вітрилом
	Каякінг	полягає у плаванні на воді у вузьких довгих човнах – каяках, середньою довжиною від 2,7 до 5 метрів та середньою шириною від 50 до 80 см
	Рафтинг	спуск по гірській річці на спеціальних плотках або каное.
Гірський	Альпінізм	вид спорту, що основною метою ставить сходження на природні та штучні скелі та стіни, зокрема на гірські вершини
	Спелеотуризм	полягає в подорожах по природним підземним порожнинам (печерам) і подоланням у них різних перешкод (сифони, колодязі) з використанням різного спеціального спорядження
	Скелелазіння	полягає у вільному лазінні, сходженні по природному (скелі) або штучному (скалодром) рельєфу
Лижний	Гірські лижі	спуск з гір на спеціальних пристосуваннях (лижах) по заздалегідь підготовленим трасам
	Сноубординг	спуск по снігу з гірських схилів на спеціально обладнаній дошці
	Фрірайд	спуск по снігу з гірських схилів поза трасою
Пішохідний	Спортивне орієнтування	полягає в орієнтуванні на місцевості за допомогою карти та компаса та найшвидшого знаходження заданих контрольних пунктів
	Трекінг	переходи у різних місцях, найчастіше це гори чи ліси
Велосипедний	Велотріал	велосипедний багатоденний похід
	Маунтінбайкінг	подорож на велосипеді у горах
	Даунхілл	спуск по крутосхилам на велосипеді
Повітряний	Парашутизм	стрибки з парашутом та повітряна акробатика: групова (складання різних фігур в повітрі максимальною кількістю парашутистів) та купольна (побудові формацій з куполів розкритих парашутів)
	Фрістайл	завдання парашутиста полягає в красивому показі складних елементів в повітрі
	Повітроплавання	літання на апаратах (аеростатах), наповнених газом, легшим за повітря
	Скайсерфінг	стрибки з лижею на виконання різних фігур у вільному падінні
	Парапланеризм	це політ на спеціальному літальному апараті без мотора (параплані)
	Дельтапланеризм	вид спорту, в якому змагання проводяться на літальному апараті, важчому за повітря
	Роуп-джампінг	стрибок і подальше вільне падіння з високого об'єкта
Екзотичний	Космічний	подорож на орбіту Землі
	Кайтсерфінг	вид спорту, основою якого є рух під дією сили тяги, що розвивається утримуваним і керованим спортсменом повітряним змієм (кайтом)
	Джайлоо-туризм	передбачає життя туриста у первісному племені з усіма особливостями кочового побуту

Таблиця 4

Види екстремальних туристичних послуг в Україні

Вид туризму	Підвиди екстремального туризму
Повітряний	стрибки з парашутом та повітряна акробатика (парашутизм), повітроплавання
Водний	сплав по річці з подоланням порогів (каякінг, рафтинг, сплави на байдарках і катамаранах), катання на воді на дошках (вейкбординг і віндсерфінг), дайвінг, буксировка людини по воді (кайтсерфінг)
Гірський	подолання гірських перевалів у високих горах Карпат, сходження на високі гірські вершини (альпінізм), спуск та прохід по природним печерам (спелеотуризм), скелелазіння
Велосипедний	велотріал, велосипедний багатоденний похід, подорож на велосипеді у горах (маунтінбайкінг), спуск по крутосхилам на велосипеді (даунхілл)
Лижний	багатоденні походи по снігу взимку, гірські лижі та сноубординг
Пішохідний	трекінг, багатоденні походи по рівнинній або гірській місцевості, спортивне орієнтування

Джерело: побудовано авторами на основі [7, с. 44; 8, с. 65–71]

шкоди – пороги й перекази; для найбільш сміливих – спортивні сплави по гірських ріках Карпат (Черемош, Прут, Тиса та ін.).

Найбільш екстремальним видом відпочинку серед гірського виду туризму вважається альпінізм, причому долаються різноманітні перешкоди різного ступеня важкості, пов'язані з умовами місцевого рельєфу й клімату переважно в Закарпатській області. Різновидом альпінізму є скелелазіння, головною відмінністю якого є те, що підйом відбувається по скальному рельєфу, а не по гірському. В Україні він розвинений у Житомирській області, Вінницькій області, Кам'янець-Подільському.

Для шанувальників гірських лиж та сноубордингу провідним лідером є Буковель, де існує єдина в Україні «екстремальна» траса для спуску.

Активно розвивається і викликає все більше зацікавлення спелеологія. Найбільш сприятливі для розвитку спелеології об'єкти: Закарпаття («Перлинова печера»), Івано-Франківська область («Довбушева діра» в с. Космач), Львівщина («Медова», «Страдчанська»), на Буковині («Баламутівська», «Дуча» одна із найдовших печер – 114 км пройдених маршрутів, «Попелюшка») [10].

До найбільш екзотичного та унікального виду екстремального туризму можна віднести екскурсійні тури в Чорнобильську зону (Київська обл.), яка користуються особливим попитом серед екстремалів. Десятки українських компаній організують поїздки у небезпечний Чорнобиль. Варто зауважити, що ЧАЕС цікавить не тільки українських туристів, а й гостей нашої країни. Весь світ знає про катастрофу, що відбулась у 1986 р., саме тому люди цікавляться радіаційною специфікою та станом природи після аварії.

Деякі види екстремального туризму (пара- та дельтапланеризм, піший та велосипедний, роуп-джампінг) розповсюджені на всій території України, що дає змогу розвиватися екстремальним видам спорту та туризму.

Рис. 1. Доля екстремального туризму в загальному обсязі туристичних послуг України в 2015 р. у %
Джерело: побудовано авторами на основі [11]

Запропонований перелік перспективних видів екстремального туризму не є завершеним через постійну появу нових видів занять.

Не зважаючи на досить широке розповсюдження видів екстремального туризму по всій території країни, його доля в загальному обсязі туристичних послуг України залишається досить малою. Розглянемо ситуацію, що склалась в 2015 році (див. рис. 1).

Як можна побачити на структурній діаграмі, доля екстремального туризму в загальному обсязі туристичних послуг України в 2015 році складає всього лише 0,45% порівняно з іншими послугами. Це говорить про недостатнє приділення уваги розвитку цього напрямку туристичних послуг.

Отже, на туристичному ринку України існують певні проблеми. Ось деякі з них:

- недостатня інформаційно-рекламна діяльність за кордоном про екстремальні види туризму в Україні;
- велика вартість обладнання, необхідного для забезпечення екстремальних видів туризму;
- недостатній рівень кваліфікації персоналу, задіяного в туристичній сфері;
- вичерпання не відновлюваних природних ресурсів та руйнування туристичних зон, споруд;
- недостатньо розвинена інфраструктура для екстремального туризму у порівнянні з закордонними конкурентами;
- відсутність нормативно-правової бази та стандартів, які б забезпечували підтримку екстремального туризму в Україні.

Для вирішення вище зазначених проблем на туристичному ринку України необхідно зробити наступні кроки:

- активна презентаційна, рекламна позиція України за кордоном;
- посилення державної підтримки інвестиційної діяльності та залучення інвестицій з-за кордону;
- організація заходів з підвищення професійно-кваліфікаційного рівня персоналу, задіяного в сфері екстремального туризму;
- створення найбільш оптимальної системи використання природно-туристичних ресурсів країни;
- розширення туристичної інфраструктури шляхом створення нових техногенних об'єктів;
- сприяння покращенню соціально-економічної ситуації з боку держави шляхом створення нормативно-правових документів та єдиних стандартів в сфері екстремального туризму.

Висновки. Отже, нами охарактеризовано найбільш поширені види екстремального туризму, які користуються попитом на українському ринку туристичних послуг. Порівняно з Україною екстремальний туризм у закордонних країнах розвинений набагато краще, проте вітчизняний ринок туристичних послуг характеризується бурхливим розвитком, що приваблює не тільки українських споживачів, а й іноземних громадян. Незважаючи на те, що існують певні проблеми в даній сфері, їх можна вирішити при належному підході та розумному використанні природних та техногенних об'єктів. І таким чином перетворити дану сферу туризму в конкурентоспроможну, що дасть можливість їй стати одним з лідерів серед інших видів туризму за внеском до ВВП України.

Список літератури:

1. Абрамов В. Перспективи розвитку екстремального туризму / В. Абрамов, К. Оплаканець // Вісник Харківської національної академії міського господарства. – 2012. – № 4. – С. 77–79.
2. Казаков В. Екстремальний туризм на Криворіжжі / В. Казаков // Дніпропетровський альманах. – 2009. – № 3(1). – С. 44–52.
3. Кляп М. Сучасні різновиди туризму : [навч. посібник] / М. Кляп, Ф. Шандор. – К. : Знання, 2011. – 334 с.
4. Фокін С. Туризмологічні аспекти спортивного туризму / С. Фокін // Інститут міжнародних відносин Національного авіаційного університету. – 2010. – № 2. – С. 207–213.
5. Притков В. Екстремальний туризм в Україні: сучасний стан та перспектива розвитку / В. Притков, А. Жердьов // Географія та туризм. – 2012. – № 1. – С. 44–52.
6. Офіційний сайт Міжнародної асоціації Adventure Travel Trade Association [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://adventuretravel.biz>
7. Казаков В. Екстремальний туризм на Криворіжжі / В. Казаков // Альманах КДПУ. – Дніпропетровськ, 2009. – С. 44–52.
8. Грицак Ю. Основні види екстремального спортивного туризму / Ю. Грицак // Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. – Х., 2010. – С. 65–71.
9. Явкін В. Проблеми географії та менеджменту туризму : [монографія] / В. Явкін, В. Руденко, О. Король. – Чернівці : Рута, 2006. – 260 с.
10. Свида І. Сучасні форми екстремального туризму в Закарпатській області / І. Свида // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – 2011. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://tourlib.net/statti_ukr/svyda2.htm
11. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>

Мангушев Д. В.

Соколова В. В.

Тымків Н. Я.

Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина

ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЭКСТРЕМАЛЬНОГО ТУРИЗМА В УКРАИНЕ

Резюме

Статья посвящена исследованию современного состояния и дальнейших перспектив развития экстремального туризма в Украине. Авторами была составлена полная классификация экстремального туризма: были определены основные его виды и подвиды. Проанализировано, какие именно виды экстремального туризма пользуются популярностью на территории Украины и рассмотрено территориальное распространение наиболее перспективных видов туристических услуг в Украине. Определен круг проблем в сфере экстремального туризма и предложены пути их решения.

Ключевые слова: экстремальный туризм, водный туризм, горный туризм, воздушный туризм, лыжный туризм.

Mangushev D. V.

Sokolova V. V.

Tymkiv N. Y.

V. N. Karazin Kharkiv National University

TRENDS AND PROSPECTS OF EXTREME TOURISM IN UKRAINE

Summary

The article investigates the current state and prospects of further development of extreme tourism in Ukraine. The authors have compiled a complete classification of extreme tourism: the main types and subtypes were identified. It has been analyzed, which kinds of extreme tourism are popular in Ukraine and the territorial distribution of the most promising types of tourism services in Ukraine was discussed. Range of problems in the field of extreme tourism and ways of their solution are identified.

Key words: extreme tourism, water tourism, mountain tourism, air tourism, ski tourism.